అడవిలో అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలు మరియు వృద్ధ/గాయపడిన పులులతో వ్యవహరించే ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానం

జాతీయ పులుల సంరక్షణ ప్రాధికార సంస్థ

(National Tiger Conservation Authority)

పర్యావరణ, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ

భారత ప్రభుత్వం

అడవిలో అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలు మరియు వృద్ధ/గాయపడిన పులులతో వ్యవహరించే ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానం

1. శీర్షిక: అడవిలో అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలు మరియు వృద్ధ/గాయపడిన పులులతో వ్యవహరించే ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానం.

2. అంశం: అడవిలో అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలు, వృద్ధ/గాయపడిన పులుల వల్ల ఏర్పడే పరిస్థితులను ఎదుర్కోవడం.

3. ఆధారం: ఈ అంశంపై జాతీయ పులుల సంరక్షణ ప్రాధికార సంస్థ (NTCA)/ప్రాజెక్ట్ టైగర్ ఇచ్చిన సూచనలు.

4. ఉద్దేశ్యం: అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలను, వృద్ధ/గాయపడిన పులులను సరైన పద్ధతిలో ఎంపిక చేసి పెంచడం; ఆ ఆవాసంలో జరుగుతున్న సహజ ప్రక్రియలో అనవసరంగా జోక్యం చేసుకోకుండా ఉండటం; అదే సమయంలో వాటికి ప్రాణనష్టం/గాయాలు కాకుండా చూడటం; ఈ పనిలో పాల్గొనే క్షేత్ర సిబ్బందికి రక్షణ కల్పించడం.

5. సంక్షిప్త సారాంశం: అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలు, వృద్ధ/అనారోగ్యంతో ఉన్న/గాయపడిన పులులతో వ్యవహరించడానికి క్షేత్ర స్థాయిలో (పులుల అభయారణ్యంలో లేదా ఇతర చోట్ల) అవసరమైన

ప్రాథమిక ప్రమాణాలు, చర్యలు, జాగ్రత్తలను ఈ ప్రామాణిక కార్యాచరణ విధానం (SOP) తెలియజేస్తుంది.

6. పరిధి: ఈ SOP అన్ని పులుల అభయారణ్యాలకు, పులులు ఉన్న అన్ని క్షేత్ర విభాగాలకు వర్తిస్తుంది.

7. బాధ్యతలు: పులుల అభయారణ్యాల విషయంలో క్షేత్ర సంచాలకులు (Field Director) బాధ్యత వహిస్తారు. రక్షిత ప్రాంతాలకు (జాతీయ ఉద్యానవనం/వన్యప్రాణి అభయారణ్యం) సంబంధిత రక్షిత ప్రాంత నిర్వాహకులు బాధ్యత వహిస్తారు. ఇతర ప్రాంతాల (రెవెన్యూ భూమి/కన్జర్వేషన్ రిజర్వ్/కమ్యూనిటీ రిజర్వ్/గ్రామం/పట్టణం) విషయంలో వన్యప్రాణి (రక్షణ) చట్టం, 1972 ప్రకారం వైల్డ్ లైఫ్ వార్డెన్, లేదా ఆ ప్రాంతం ఏ అధికారి పరిధిలోకి వస్తుందో ఆ డివిజనల్ ఫారెస్ట్ ఆఫీసర్/డిప్యూటీ కన్జర్వేటర్ ఆఫ్ ఫారెస్ట్స్ బాధ్యత వహిస్తారు. రాష్ట్ర స్థాయిలో మొత్తం బాధ్యత ఆ రాష్ట్ర ముఖ్య వన్యప్రాణి సంరక్షకునిపై (Chief Wildlife Warden) ఉంటుంది.

8. అడవిలో అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలు, వృద్ధ/గాయపడిన పులులు ఏర్పడటానికి కారణాలు/పరిస్థితులు:

   A. అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలు

      a. తల్లి మరణం వల్ల అనాథలు/విడిచిపెట్టబడినవి (వేట/ఒకే జాతి జంతువుల మధ్య పోరాటం/ఇతర సహజ కారణాలు)

      b. పుట్టుకతోనే అసమర్థత ఉన్న పులి పిల్లలు

c. బలహీనమైన పులి పిల్లలు/అతి చిన్న పిల్ల

d. గాయపడిన/అనారోగ్యంతో ఉన్న పులి పిల్లలు

B. వృద్ధ/గాయపడిన/అనారోగ్యంతో ఉన్న పులులు

a. వయసు మీరడం, సాధారణ బలహీనత వల్ల ప్రకృతిలో వేటాడలేకపోవడం

b. గాయం వల్ల అసమర్థత (సహజ/ఒకే జాతి జంతువుల పోరాటం లేదా ఇతర కారణాలు)

c. కోరపళ్ళు (కానైన్స్) కోల్పోవడం వల్ల అసమర్థత

d. ముళ్ళపంది ముళ్ళు గుచ్చుకోవడం వంటి గాయాల వల్ల తినలేకపోవడం

e. వ్యాధి వల్ల అనారోగ్యం

9. అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలు, వృద్ధ/గాయపడిన పులులతో వ్యవహరించడానికి సూచించిన క్షేత్ర చర్యలు:

(a) మొదట సాంకేతిక మార్గదర్శకత్వం కోసం, రోజువారీ పర్యవేక్షణ కోసం ఒక కమిటీని (ఇకపై "కమిటీ" అని పిలుస్తాం) ఈ క్రింది విధంగా ఏర్పాటు చేయాలి:-

i. ముఖ్య వన్యప్రాణి సంరక్షకుని ప్రతినిధి

ii. జాతీయ పులుల సంరక్షణ ప్రాధికార సంస్థ (NTCA) ప్రతినిధి

iii. ఒక పశువైద్యుడు

iv. స్థానిక స్వచ్ఛంద సంస్థ (NGO) ప్రతినిధి

v. స్థానిక పంచాయతీ ప్రతినిధి

vi. క్షేత్ర సంచాలకులు/రక్షిత ప్రాంత నిర్వాహకులు/DFO (బాధ్యతలో ఉన్నవారు) - అధ్యక్షులు

(b) భారతీయ వన్యప్రాణి సంస్థ (Wildlife Institute of India) నిపుణులు ఎల్లప్పుడూ సహాయం అందించడం సాధ్యం కాకపోవచ్చు కాబట్టి, కొనసాగే పర్యవేక్షణలో కొందరు స్థానిక బయటి నిపుణులను కూడా చేర్చుకోవాలని సూచన.

(c) కెమెరా ట్రాప్ ఫోటోలను జాతీయ పులుల కెమెరా ట్రాప్ ఫోటోల భాండాగారం (NRCTPT)/అభయారణ్య స్థాయి ఫోటో డేటాబేస్‌తో పోల్చి, ఆడపులి/పిల్ల(లు)/వృద్ధ/గాయపడిన/అనారోగ్యంతో ఉన్న పులి ఎవరో గుర్తించాలి; ఆ జంతువు ఏ ప్రాంతం నుంచి వచ్చిందో కనుగొనాలి.

(d) ఆ ప్రాంతంలో ఇటీవలి పశువుల మీద దాడులు లేదా మనుషులకు గాయాలు/మరణాలకు దారితీసిన ఎదురుపడిన సంఘటనల వివరాలు ఏవైనా ఉంటే సేకరించాలి.

(e) జంతువు రోజువారీ కదలికలను తెలుసుకోవడానికి ఆ ప్రాంతంలో "పాదముద్ర నమోదు ప్యాడ్‌లు" (Pressure Impression Pads - PIPs) ఏర్పాటు చేయాలి; ఆ కదలికలను మ్యాప్‌లో (4" = 1 మైలు స్కేల్ లేదా 1 : 50,000 స్కేల్) గుర్తించాలి.

(f) విడిచిపెట్టబడిన/అనాథ పిల్ల(లు)/వృద్ధ/గాయపడిన/అనారోగ్యంతో ఉన్న పులిని పంజరం (కేజ్) ఉపయోగించి లేదా రసాయన

మత్తు (కెమికల్ ఇమ్మొబిలైజేషన్) ద్వారా బంధించాలి. 30 రోజుల కంటే ఎక్కువ వయసున్న పులి పిల్లల విషయంలో ఇది వర్తిస్తుంది.

(g) పైన 9 (a) పేరాలో సూచించిన కమిటీ ఆ పిల్ల(లు)ను పరీక్షించి, ఈ క్రింది లక్ష్యాల విషయంలో సిఫార్సులు చేయాలి:

i. పులి పిల్లలను అడవిలో వదలడం కోసం మళ్ళీ అడవి స్వభావం నేర్పడానికి (వైల్డింగ్/రీ-వైల్డింగ్) 'ఇన్-సిటు' (అదే ప్రాంతంలోని) ఎన్‌క్లోజర్‌లో పెంచడం

ii. పులి పిల్లలను అడవిలో 'హార్డ్' గా (నేరుగా) వదలడం

iii. జూలో పెంచడం కోసం పులి పిల్లలకు చికిత్స

iv. గాయపడిన/వృద్ధ పులిని జూలో పునరావాసం కల్పించడం

(h) ఆపరేషన్/సంఘటనల గురించి తప్పుడు సమాచారం వ్యాపించకుండా ఉండటానికి, అవసరమైతే అటవీ శాఖ అధీకృత ప్రతినిధి మీడియాకు క్రమానుగతంగా సమాచారం ఇవ్వాలి. సంచలనం చేయడం లేదా తప్పుడు సమాచారం మరింత నష్టానికి దారితీయవచ్చు.

(i) పులి పిల్లను తిరిగి అడవిలో వదలాలా లేదా జూకు తరలించాలా అనే తుది నిర్ణయం ముఖ్య వన్యప్రాణి సంరక్షకుడు తీసుకోవాలి.

(j) జంతువుకు ఒత్తిడి కలగకుండా ఉండేలా తగిన పంజరాలను రూపొందించడం, రవాణా విధానం కలిగి ఉండటం ముఖ్యం. దీని వివరాలు అనుబంధం-A లో ఉన్నాయి.

10. పై 9వ పేరాలోని లక్ష్యాలకు సంబంధించిన పరిశీలనలు

i. పులి పిల్లలను అడవిలో వదలడం కోసం మళ్ళీ అడవి స్వభావం నేర్పడానికి (వైల్డింగ్/రీ-వైల్డింగ్) 'ఇన్-సిటు' ఎన్‌క్లోజర్‌లో పెంచడం

(a) పులి పిల్లలు ఎలాంటి అసమర్థత లేకుండా ఆరోగ్యంగా ఉండాలి (ఇది పశువైద్య పరీక్ష ద్వారా నిర్ధారించాలి).

(b) ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ రూపకల్పన, సంబంధిత వివరాలు అనుబంధం-B లో ఉన్నాయి.

(c) పులి పిల్లలు శైశవ దశలో ఉంటే, వాటిని ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ లోపల ప్రత్యేకంగా రూపొందించిన నిర్వహణ సౌకర్యంలో, అనుబంధం-C లో ఇచ్చిన విధానం ప్రకారం, సహజ వేటను వెంబడించి పట్టుకోగలిగే స్థాయికి వచ్చేవరకు చేతులతో పెంచాలి (హ్యాండ్ రేరింగ్). అవి అలా చేయగల స్థితికి వచ్చాక,

వాటిని ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ లోని పెద్ద భాగానికి మార్చాలి.

(d) వేటాడిన జంతువును తినేటప్పుడు తల్లితో పాటు వెళ్ళే అలవాటు ఉన్న అనాథ/విడిచిపెట్టబడిన పులి పిల్లలను, సహజ వేట జంతువులు ఉన్న ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ పెద్ద భాగంలో వదలాలి.

(e) రెండు పులి పిల్లలను సహజ ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ పెద్ద భాగంలో మొదట రెండు నెలల పాటు కలిపి ఉంచవచ్చు. ఆ తర్వాత సహజ వేట జంతువులు, ఆశ్రయం (కవర్) ఉన్న ఆ ఎన్‌క్లోజర్ వేర్వేరు భాగాలలో వేరువేరుగా ఉంచాలి.

(f) ఏ పరిస్థితుల్లోనూ ఆడ, మగ పులి పిల్లలను కలిపి పెంచకూడదు.

(g) ఇంటి నిర్వహణ/రోజువారీ కాపలా/వేటల నమోదు పుస్తకం (కిల్ రిజిస్టర్) నిర్వహణ బాధ్యతను ఒక ప్రత్యేక చిన్న క్షేత్ర సిబ్బంది బృందానికి అప్పగించాలి. వైల్డింగ్ పూర్తయ్యే వరకు ఆ బృందాన్ని ఆ పనిలోనే కొనసాగించాలి.

(h) ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ 'సందర్శకులకు కనిపించని' (ఆఫ్ ఎగ్జిబిట్) ప్రాంతంగా ఉండాలి; ఏ పరిస్థితుల్లోనూ సందర్శకులు అక్కడికి వెళ్ళకూడదు (అభయారణ్య సీనియర్ అధికారుల పర్యవేక్షణ తనిఖీలు తప్ప). మనుషులతో అలవాటు (హ్యూమన్ ఇంప్రింట్) కాకుండా ఉండటానికి ఇది ముఖ్యం.

(i) ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ లోపల సహజ ఆశ్రయం (కవర్), మేత, నీరు ఉండేలా చూడాలి.

(j) ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ లోపల అడవి గిట్టల జంతువులకు (ఉంగులేట్స్) సహజ మేత/ఆకులు, కొమ్మలు దొరికేలా కలుపు మొక్కల నిర్మూలనకు ఏర్పాటు చేయాలి.

(k) ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ లో ఒక భాగాన్ని, ఆ ఆవాసంలో కలిసి జీవించే (సిమ్పాట్రిక్) సహజ వేట జంతువులను, వాటి మధ్య పరస్పర దూరం పాటించకుండా, ఇన్-సిటు పద్ధతిలో పెంచడానికి ప్రత్యేకంగా కేటాయించాలి.

(l) మాంసాహార జంతువులు ఉన్న ఎన్‌క్లోజర్లలో సహజ వేట జంతువుల సంఖ్య పెరుగుతుంది కాబట్టి, ఆహారం, ఆశ్రయం కోసం పోటీ వల్ల ఎన్‌క్లోజర్ లోపల ఒత్తిడి పరిస్థితులు రాకుండా ఉండటానికి వాటి సంఖ్యను క్రమానుగతంగా అంచనా వేసి, తగిన సంఖ్యలో వాటిని తిరిగి అడవిలోకి వదలాలి.

(m) ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ లోని పులి పిల్లలకు 'పావ్‌లోవియన్' షరతుల అలవాటు (కండిషనింగ్) కాకుండా ఉండటానికి, పులి ఎన్‌క్లోజర్ లోపల సహజ వేట జంతువులను వదిలేటప్పుడు వీలైనంత తక్కువ శబ్దం చేయాలి (షట్టర్లు/గేట్లు తెరవడం, సంరక్షకుడు పిలవడం వంటివి నివారించాలి).

(n) పులి పిల్ల చేసిన వేటల రోజువారీ రికార్డును, ఎవరికీ తెలియకుండా (అడ్డు కలిగించని విధంగా) పర్యవేక్షిస్తూ నిర్వహించాలి; వారానికోసారి పర్యవేక్షణ తనిఖీలు ఉండాలి.

(o) 'వైల్డింగ్' ప్రక్రియకు సమయం పడుతుంది కాబట్టి, పులి పిల్లలను ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ లో కనీసం రెండు సంవత్సరాలు పెంచాలి. ప్రతి పిల్లకు కనీసం 50 వేట జంతువులను విజయవంతంగా వేటాడిన రికార్డు ఉండాలి.

(p) బయటి మూలం నుంచి మాంసం ఇవ్వడాన్ని ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ నివారించాలి; శైశవ దశలోని పిల్లల విషయంలో మాత్రమే అనుబంధం-C లోని విధానాన్ని అనుసరించాలి.

(q) విజయవంతమైన వేట రికార్డు ఉన్న పులి పిల్లలను, NTCA తో సంప్రదించి, రేడియో కాలర్ అమర్చిన తర్వాత, అదే ప్రదేశ పరిధిలోని తగిన, సమృద్ధిగా వేట ఉన్న ఆవాసంలో వదలవచ్చు. అయితే కొత్త ప్రాంతంలో ఇప్పటికే ఉన్న పులుల ప్రాదేశిక పరిధుల (ల్యాండ్ టెన్యూర్) పరిస్థితి, మానవ నివాసాల ఉనికిని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

(r) పిల్లలను చూసుకునే లేదా వాటిని పట్టుకునే వ్యక్తులు, మనుషులతో అలవాటు (ఇంప్రింటింగ్) వీలైనంత తగ్గేలా, పులి ముఖమూసుకం (మాస్క్) ధరించి, పులి చారల నమూనా ఉన్న పని దుస్తులు (వాటికి పులి మూత్రం, పేడ పూసినవి) వేసుకుని మాత్రమే వాటిని సమీపించాలి.

ii. పులి పిల్లలను అడవిలో 'హార్డ్' గా వదలడం

(i) పులి పిల్లలు పూర్తి ఆరోగ్యంతో ఉండాలి, చెదిరిపోయే వయసులో (మూడు/నాలుగు సంవత్సరాలు) ఉండాలి.

(ii) ఎలాంటి అసాధారణత/అసమర్థత ఉండకూడదు.

(iii) మత్తు ఇచ్చే సమయంలో రక్తం, సీరం నమూనాలను తదుపరి విశ్లేషణ కోసం సేకరించవచ్చు.

(iv) కొత్త ప్రదేశంలో వదలడానికి ముందు పులి పిల్లలకు రేడియో కాలర్ అమర్చాలి.

(v) అలా వదలడానికి ముందు NTCA ని సంప్రదించాలి; వదలాలని ప్రతిపాదించిన ఆవాసం/రక్షిత ప్రాంతం వివరాలను (వేట జంతువుల సంఖ్య, అక్కడి పులుల ప్రాదేశిక పరిధుల పరిస్థితి, మానవ నివాసాలకు సమీపం, రక్షణ స్థాయి మొదలైనవి) తెలియజేయాలి.

iii. జూలో పెంచడం కోసం పులి పిల్లలకు చికిత్స

(i) అసమర్థత ఉన్న/గాయపడిన అన్ని పులి పిల్లలు.

(ii) ప్రదేశంలో ప్రాథమిక చికిత్స తర్వాత, గుర్తింపు పొందిన జూలో పునరావాసం.

iv. అనారోగ్యంతో ఉన్న/గాయపడిన/వృద్ధ పులిని జూలో పునరావాసం కల్పించడం

(i) పులి వంటి అడవి మాంసాహారులు నివసించే పులుల అభయారణ్యాలు/రక్షిత ప్రాంతాలు/అటవీ ఆవాసాలను వీలైనంత తక్కువ మానవ జోక్యంతో నిర్వహించాలి. వేట జంతువులు-వేటాడే జంతువుల మధ్య సహజ సమతుల్యత, ఒకే జాతి లోపలి, వేర్వేరు జాతుల మధ్య పరస్పర చర్యలు సాగడానికి ఆవాసంలో సంక్షేమ అంశాలను పెంపొందించే రక్షణే ప్రధాన లక్ష్యం. ఈ సహజ ప్రక్రియ 'బలవంతులే బ్రతుకుతారు' (సర్వైవల్ ఆఫ్ ది ఫిటెస్ట్) సూత్రం ద్వారా, అంటే వయసు మీరిన/బలహీన జంతువులు జనాభా నుంచి సహజంగా తొలగిపోవడం ద్వారా సాగుతుంది. కాబట్టి వృద్ధ/అసమర్థ/గాయపడిన అడవి పులులకు కృత్రిమంగా ఆహారం పెట్టి ఈ సహజ ప్రక్రియలో జోక్యం చేసుకోవడం మంచిది కాదు. అలా చేస్తే వాటి సామాజిక ప్రాదేశిక పరిధుల (ల్యాండ్ టెన్యూర్) వ్యవస్థలో, ఒకే జాతి జంతువుల మధ్య పరస్పర చర్యలలో జోక్యం చేసుకున్నట్లవుతుంది. అంతేకాక, ఇలాంటి పద్ధతుల వల్ల అడవి పులులకు మనుషులకు అలవాటు పడే స్వభావం (హ్యాబిచ్యుయేషన్) ఏర్పడి, పశువులపై లేదా మనుషులపై దాడులు

వంటి మానవ-వన్యప్రాణి సంఘర్షణ సమస్యలకు దారితీయవచ్చు.

(ii) వృద్ధ/అసమర్థ అడవి పులుల ఆయుష్షు పెంచడానికి వాటికి కృత్రిమంగా ఆహారం ఇవ్వడం 'ఇన్-సిటు' వన్యప్రాణి సంరక్షణ మౌలిక సూత్రాలకు విరుద్ధం; కాబట్టి అలా చేయకూడదు.

(iii) వృద్ధ/గాయపడిన పులి వల్ల పులి-మనిషి సంఘర్షణ సమస్యలు తలెత్తి, పశువులు/మనుషులపై దాడులకు దారితీసే తీవ్ర పరిస్థితుల్లో మాత్రమే, అలాంటి పులులను గుర్తింపు పొందిన జూలో పునరావాసం కల్పించాలి.

*****

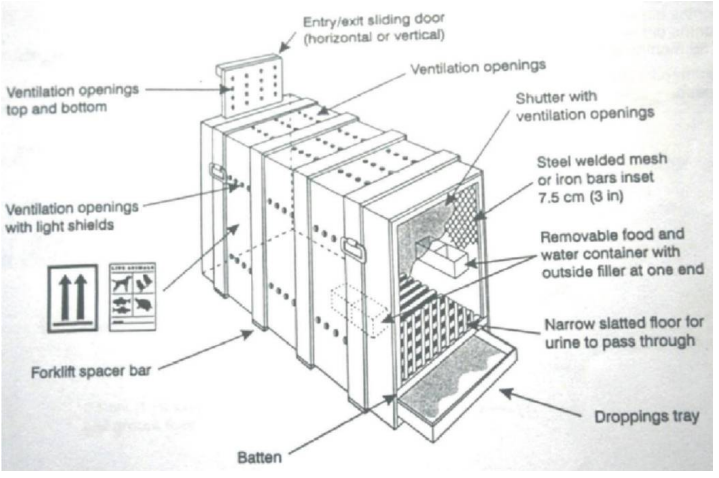
అనుబంధం-A

పంజరాల రూపకల్పన/రవాణా విధానం

పులుల రవాణా పంజరాలు

సాధారణ పరిశీలనలు:

- ప్రతి పులికి సౌకర్యంగా పడుకోవడానికి స్థలం ఉండాలి, కానీ అది అటూ ఇటూ తిరగడానికి వీలుండకూడదు.
- పులి సాధారణ స్థితిలో నిలబడినప్పుడు దాని చుట్టూ 10 సెం.మీ. ఖాళీ ఉండాలి.
- తల పైకెత్తి నిటారుగా నిలబడగలిగేలా పెళ్ళె ఎత్తు ఉండాలి; బోర్లా పడుకోగలిగేలా పొడవు ఉండాలి.
- ప్లైవుడ్/ఫైబర్‌గ్లాస్ లేదా అలాంటి పదార్థాన్ని బలమైన కర్ర లేదా లోహపు బోల్టులు/స్క్రూలతో బిగించిన చట్రానికి అమర్చాలి. ప్లైవుడ్ లోపల బలంగా, నునుపుగా ఉంటుంది.
- నేల పట్టీలతో (స్లాఇడ్) ఉండాలి; దాని కింద మలమూత్రాలు సేకరించడానికి ద్రవం కారని (స్పిల్లేష్ ప్రూఫ్) ట్రే ఉండాలి.
- పైకప్పు ఘనంగా ఉండి గాలి రంధ్రాలు కలిగి ఉండాలి.
- తలుపు ఉక్కు వెల్డెడ్ మెష్ లేదా బలమైన ఇనుప కడ్డీలతో చేయాలి; కడ్డీల మధ్య దూరం, పులి కాలు దూరనంత ఉండాలి. ముందు వైపు గాలి రంధ్రాలున్న జారుడు చెక్క షట్టర్ ఉండాలి లేదా పట్టీలతో ఉండాలి.
- గాలి రంధ్రాలను చిత్రంలో చూపిన విధంగా అమర్చాలి.

IATA (అంతర్జాతీయ విమాన రవాణా సంఘం) సూచించిన నమూనా

ఆ నమూనా ప్రకారం తయారు చేసిన ఒక పంజరం

(చిత్రంలోని ఆంగ్ల లేబుళ్ళు అసలు చిత్రంలో ఉన్న ప్లే ఉంచబడ్డాయి. వాటి తెలుగు అర్థం: Entry/exit sliding door = లోపలికి/బయటికి జారుడు తలుపు; Ventilation openings = గాలి రంధ్రాలు; Shutter with ventilation openings = గాలి రంధ్రాలున్న షట్టర్; Steel welded mesh or iron bars inset 7.5 cm (3 in) = 7.5 సెం.మీ. (3 అంగుళాలు) దూరంలో ఉక్కు వెల్డెడ్ మెష్ లేదా ఇనుప కడ్డీలు; Removable food and water container with outside filler at one end = బయటి నుంచి నింపుకునే వీలున్న, తీయగలిగే ఆహారం/నీటి పాత్ర; Narrow slatted floor for urine to pass through = మూత్రం కిందికి వెళ్ళేందుకు సన్నని పట్టీల నేల; Droppings tray = మలం ట్రే; Forklift spacer bar = ఫోర్క్‌లిఫ్ట్ కోసం ఖాళీ పట్టీ; Batten = చెక్క పట్టీ; Ventilation openings with light shields = కాంతి అడ్డు ఉన్న గాలి రంధ్రాలు.)

ప్రత్యేక పరిశీలనలు

- పులి సగటు కొలతలు
  - పొడవు: 140 నుంచి 250 సెం.మీ. (తోక పొడవు 30 నుంచి 100 సెం.మీ.)
  - ఎత్తు: 60 సెం.మీ.
  - బరువు: 100 నుంచి 300 కిలోలు
- రవాణా పంజరం లోపలి కొలతలు
  - పొడవు: 195 సెం.మీ.
  - ఎత్తు: 105 సెం.మీ.
  - వెడల్పు: 75 సెం.మీ.
- పంజరం వివరణ
  - రెండు వైపులా జారుడు తలుపులు ఉండాలి
  - చట్రం - MS యాంగిల్ 40 × 40 × 6 మి.మీ.
  - పక్కలు - 12 మి.మీ. మందం ప్లైవుడ్; దీనిని బయటి నుంచి 600 మి.మీ. దూరంలో 35 మి.మీ., 4 మి.మీ. మందం MS ఫ్లాట్‌తో బలపరచాలి; లోపల 3 మి.మీ. మందం ఇనుప రేకుతో కప్పాలి
  - పైకప్పు - 12 మి.మీ. వాటర్‌ప్రూఫ్ ప్లైవుడ్; లోపల 3 మి.మీ. ఇనుప రేకుతో కప్పాలి
  - తలుపులు - 12 మి.మీ. వ్యాసం ఉన్న MS సాదా కడ్డీలను 50 మి.మీ. దూరంలో చట్రానికి వెల్డ్ చేసి, 5 మి.మీ. మందం ప్లైవుడ్‌తో కప్పాలి. తలుపు తెరవడానికి/మూయడానికి బోల్ట్ మరియు గొలుసు వ్యవస్థ ఉండాలి

- గాలి ఏర్పాటు - పై నమూనాలో చూపిన విధంగా రంధ్రాలు
- నేల - 19 మి.మీ. మందం ప్లైవుడ్‌ను 350 మి.మీ. దూరంలో ఉంచిన 35 మి.మీ. × 4 మి.మీ. MS ఫ్లాట్‌పై అమర్చాలి. నేలను 2 మి.మీ. ఇనుప రేకుతో కూడా కప్పాలి. నేలలో 20 మి.మీ. వ్యాసం రంధ్రాలు కోయాలి. మొత్తం పంజరం 50 × 50 మి.మీ. ఇనుప కాళ్ళపై నిలబడాలి.
- మలమూత్రాల ట్రేలు - 25 మి.మీ. లోతున్న రెండు ట్రేలను, మలమూత్రాలు తొలగించడానికి, నేల కింద ఇనుప కాళ్ళ మధ్య ఉంచాలి. అవి రెండు చివరల నుంచి తీయగలిగేలా ఉండాలి, వీలైతే చెక్క అడ్డుతో వేరు చేయాలి.
- ఆహారం మరియు నీరు - ఆహారం పెట్టడానికి, నీరు పోయడానికి ఒక వైపు 100 మి.మీ. × 100 మి.మీ. పరిమాణం గల చిన్న తలుపు చేయాలి
- పక్క పిడులు - 12 మి.మీ. వ్యాసం ఉన్న MS కడ్డీతో చేసిన 150 మి.మీ. వ్యాసం గల నాలుగు ఉక్కు ఉంగరాలను (ప్రతి వైపు 2) నాలుగు నిలువు భాగాలకూ మధ్యకు కొంచెం పైన బిగించాలి. ఇవి రెండు ఉపయోగాలకు: క్రేన్‌తో ఎత్తడానికి, తరలించేటప్పుడు మరో పంజరంతో కట్టడానికి

పులుల రవాణా విధానం

సాధారణ పరిశీలనలు

- మొత్తం రవాణా ప్రక్రియ, పులి శరీర ధర్మాలు బాగా తెలిసిన, రాష్ట్ర పశువైద్య మండలి లేదా భారత పశువైద్య మండలిలో నమోదైన పశువైద్యుని పర్యవేక్షణలో జరగాలి.

ఈ పని కోసం పులులను నిర్వహించిన అనుభవం ఉన్న పశువైద్యుని నియమించడం మంచిది.

- ప్రయాణంలో పులి చుట్టుపక్కల వాతావరణం నుంచి వేరుగా ఉండేందుకు, తగినంత గాలి ఉండే మూసిన పెళ్ళెలు/పంజరాలలో రవాణా చేయాలి. ఇది ప్రశాంతంగా ఉండటానికి సహాయపడుతుంది.
- ప్రతి ప్రయాణానికి ముందు రవాణా వాహనాన్ని, పంజరం/పెళ్ళెను శుభ్రపరచి క్రిమిరహితం చేయాలి.

- చలికాలం రవాణాకు ఉత్తమం, ఎందుకంటే అప్పుడు ఉష్ణోగ్రత తక్కువ, తేమ చాలా తక్కువ. అయితే అనారోగ్యంతో ఉన్న/గాయపడిన జంతువుల విషయంలో, అవసరమైనప్పుడే రవాణా చేయాలి.
- ప్రయాణం కోసం పులికి మత్తు/నిద్రమందు ఇవ్వాల్సి వస్తే, పులి శరీర ధర్మాలు, ఆ మందు జంతువుపై చూపే ప్రభావం బాగా తెలిసిన పశువైద్యుని ప్రత్యక్ష పర్యవేక్షణలోనే ఇవ్వాలి.
- రవాణా సమయంలో పులికి అనారోగ్యం కలిగినా, గాయం అయినా వెంటనే పశువైద్యుడు చికిత్స చేయాలి.
- ఉష్ణోగ్రత మార్పులను పులులు తట్టుకోగలిగినప్పటికీ, ప్రయాణం ప్రారంభించే ముందు బయలుదేరే ప్రదేశానికి, చేరే ప్రదేశానికి మధ్య పర్యావరణ, వాతావరణ తేడాలను గుర్తుంచుకోవాలి.
- రవాణా సమయంలో పులిని ముట్టుకోవడం పూర్తిగా నివారించాలి.
- పులి మలమూత్రాలను, గడ్డి, పాత్రలు వంటి వస్తువులను (ఫోమైట్స్) వ్యాధి కలుషితం, వ్యాప్తి కాకుండా జాగ్రత్తగా నిర్వహించాలి.
- రవాణా సమయంలో ఆహారం కంటే తాగునీరు ఎక్కువ ముఖ్యం. ప్రయాణం మొదలయ్యే 2 గంటల ముందు, గమ్యం చేరిన తర్వాత నీరు ఇవ్వాలి. ఎక్కువ ఆహారం పెట్టకుండా జాగ్రత్త వహించాలి.
- జంతువుకు ప్రతి 12 గంటలకు నీరు ఇవ్వాలి; ఆ తర్వాత నీరు శరీరంలో ఇంకేందుకు ప్రయాణంలో 30 నిమిషాల విరామం తీసుకోవాలి.

- పెద్ద పులులకు ప్రతి 24 గంటలకు, చిన్న పులులకు ప్రతి 12 గంటలకు ఆహారం ఇవ్వాలి. ప్రయాణం మొదలయ్యే ముందు ఆహారం ఇవ్వగలిగేలా, ముందుగా పులి ఆహారాన్ని కొంచెం తగ్గించడం మంచిది. గమ్యం చేరిన 4 గంటల లోపు మళ్ళీ ఆహారం ఇవ్వాలి.
- రవాణా చేసేటప్పుడు ఆహారం, నీరు ఇవ్వడానికి సంబంధించిన ప్రత్యేక సూచనలు పులితో పాటు ఉండాలి.
- ఒత్తిడి తగ్గడానికి పులి ముఖం వాహనం వెళ్ళే దిశలో ఉండాలి.
- రవాణా అత్యంత నేరు మార్గంలో, వీలైతే చీకటిలో జరగాలి; ఇది పులి విశ్రాంతి తీసుకునేలా చేస్తుంది.
- ప్రయాణం మొదలుపెట్టే ముందు అన్ని పత్రాలు, ప్రయాణ పత్రాలు, సంబంధిత అధికారం నుంచి అనుమతులు సిద్ధంగా ఉండాలి.

ప్రత్యేక పరిశీలనలు

- జంతువు ఎంపిక:
    - రవాణా చేసే పులులు మంచి ఆరోగ్యంతో ఉండాలి
    - గర్భంతో ఉన్న/పాలిచ్చే/ఎస్ట్రస్ (ఋతు) దశలో ఉన్న ఆడపులులను, వృద్ధ జంతువులను తప్పనిసరిగా రవాణా చేయకూడదు.
    - ఆదర్శంగా, పెద్ద పులులను, యువ (సబ్-అడల్ట్) పులులను మాత్రమే రవాణా చేయాలి. పెద్ద పులులను సంతానోత్పత్తి కాలం ముగిశాక మాత్రమే రవాణా చేయాలి
    - తమ ఆహారం తామే సంపాదించుకోలేని చిన్న పులులను, ఒక సంరక్షకుడితో కలిపి రవాణా చేయాలి

  - అనారోగ్యంతో ఉన్న/గాయపడిన పులుల విషయంలో, వాటి ఆరోగ్య స్థితి, అవసరాల ఆధారంగా నిర్ణయం తీసుకోవాలి
- గుర్తులు వేయడం (మార్కింగ్):
  - రవాణా చేసే పులుల సహజ చారల గుర్తులను నమోదు చేయడానికి ఫోటోలు తీసి తగినవిధంగా గుర్తించాలి
  - వనరులు ఉంటే మైక్రోచిప్ కూడా అమర్చవచ్చు
- పట్టుకోవడం మరియు ఆరోగ్య పరీక్షలు: భౌతిక/రసాయన పద్ధతుల్లో పట్టుకున్న పులికి సాధారణ రక్త సంబంధిత (హేమటాలజికల్), సీరమ్ సంబంధిత (సెరాలజికల్) పరీక్షలు చేయాలి. అలాగే గమ్యస్థానంలో కొత్తగా ఉండగల, అక్కడి జంతువులకు సోకగల, మనుషులకు కూడా సోకగల (జూనోటిక్) వ్యాధులకు సంబంధించి పరీక్షలు చేయాలి
- రవాణా సమయంలో పంజరాన్ని టార్పాలిన్/ప్లాస్టిక్ షీట్‌తో ఎప్పుడూ కప్పకూడదు; సరైన గాలి ఉండేలా చూడాలి
- ఎత్తేటప్పుడు/నిర్వహించేటప్పుడు ఎక్కువగా ఒరగకుండా ఉండేందుకు, నిర్వాహకులు జంతువుకు దగ్గరగా రావాల్సిన అవసరం లేకుండా ఉండేందుకు, పంజరాలు/పెళ్ళెలకు తగినన్ని పిడులు ఉండాలి
- ప్రయాణంలో నింపడానికి, శుభ్రం చేయడానికి వీలుగా ఆహారం/నీటి తొట్టికి చేరే మార్గం ఉండాలి
- పులిని ఎక్కించడం, దించడం వీలైనంత వరకు పగటి వెలుతురులో చేయాలి

- చిన్న పులులను ఒంటరిగా రవాణా చేయకూడదు; అదే జాతికి చెందిన మరో జంతువుకు దగ్గరగా ఉంచాలి
- మార్గంతో పరిచయం: రవాణా చేసే బృందం ముందుగానే మార్గాన్ని తెలుసుకుని, ప్రయాణంలో ఆగే అన్ని చోట్లను ముందే ప్రణాళిక వేసుకోవాలి
- రికార్డులు ఉంచడం: పులికి సంబంధించిన అన్ని రికార్డులను సంకలనం చేసి, వివిధ అధికారుల వద్ద పలు కాపీలుగా ఉంచాలి
- ఏ అత్యవసర పరిస్థితినైనా ఎదుర్కొనేందుకు, అన్ని అత్యవసర పశువైద్య మందులు, పరికరాలను వెంట ఉండే పశువైద్యుడు తీసుకెళ్ళాలి
- రవాణా మొదలుపెట్టే ముందే ఆర్థిక అవసరాలు, ప్రభావాలను గుర్తుంచుకోవాలి
- సంబంధిత అధికారులతో సమన్వయం నియమాల ప్రకారం చేయాలి

ఆధారాలు

1. 2012. వన్యప్రాణుల రవాణా ప్రోటోకాల్స్. సెంట్రల్ జూ అథారిటీ, భారతదేశం

2. 1998. ఇంటర్నేషనల్ ఎయిర్ ట్రాన్స్‌పోర్ట్ అసోసియేషన్, లైవ్ యానిమల్ రెగ్యులేషన్స్, 25వ ఎడిషన్

3. రవాణా పంజరాలు మరియు గూటి పెట్టెల మాన్యువల్. సింగ్, డి.ఎన్., మల్హోత్రా, ఎ.కె., నేషనల్ జూలాజికల్ పార్క్, న్యూ ఢిల్లీ

అనుబంధం-B

ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ రూపకల్పన మరియు సంబంధిత వివరాలు

1. స్థానం: ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ స్థానాన్ని ఎంచుకునేటప్పుడు ఈ క్రింది అంశాలను దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి

   a. ఇది మానవ కార్యకలాపాలు/ఆటంకాలకు దూరంగా ఉండాలి, ముఖ్యంగా పులుల అభయారణ్యంలోని పర్యాటక జోన్‌కు దూరంగా ఉండాలి. పర్యాటక మార్గాలు ఏ పరిస్థితుల్లోనూ ఎంచుకున్న ఎన్‌క్లోజర్ చుట్టుకొలత దగ్గరగా వెళ్ళకూడదు

   b. ఎన్‌క్లోజర్ లోపలి కృత్రిమ నీటి వనరులను క్రమానుగతంగా శుభ్రపరచి నింపడానికి, అలాగే విశ్రాంతి గది (రిఫ్రైరింగ్ క్యూబికల్) పరిశుభ్రత కాపాడటానికి వీలుగా, ఇది ఒక నీటి వనరుకు దగ్గరగా ఉండటం మంచిది

   c. ఆ ప్రదేశం, అది ఉన్న ప్రకృతి దృశ్యంలోని భూభాగం, స్థలాకృతి, ఆవాస రకాల వంటి లక్షణాలనే కలిగి ఉండాలి. ముఖ్యంగా వేట జంతువులు బాగా పెరగడానికి అనుకూలమైన ఆవాసం ఉండాలి

   d. ఆ ప్రదేశాన్ని ఒంటరిగా నిర్మించాల్సి వచ్చినా, అత్యవసర పరిస్థితుల్లో మోటారు వాహనాలతో చేరగలిగేలా ఉండాలి

   e. ఎన్‌క్లోజర్ చుట్టుకొలతను, పర్యవేక్షణకు ఎత్తైన స్థావరాలుగా ఉపయోగపడే పెద్ద చెట్లు

వీలైనంతవరకు ఆ చుట్టుకొలతలో పడేలా ఎంచుకోవాలి. దీనివల్ల వాచ్ టవర్లు కట్టాల్సిన అవసరం ఉండదు, ఖర్చు, శ్రమ ఆదా అవుతుంది, పులి అలవాటు పడటానికి మరింత సహజ వాతావరణం కూడా లభిస్తుంది. వాచ్ టవర్ కట్టాల్సి వచ్చినా, పరిసరాలతో కలిసిపోయేలా చెట్ల కొయ్యలు/వెదురు వంటి సహజంగా దొరికే పదార్థాలతో కట్టడం మంచిది.

2. పరిమాణం: అనాథ పిల్లలు తరచుగా ఒకే ఈతలో భాగమై ఉంటాయి కాబట్టి, ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ కనీసం రెండు పులులకు సరిపోయేంత పెద్దదిగా ఉండాలి. పై ప్రమాణాల ఆధారంగా స్థలాన్ని ఎంచుకున్నాక, క్రింద వివరించిన 50 హెక్టార్ల పరిమాణం, యుక్తవయసుకు చేరుకుంటున్న 2 యువ పులులకు తగినదని ఆచరణాత్మక అనుభవం చూపింది.

3. రూపకల్పన: ఎన్‌క్లోజర్‌ను వీలైనంతవరకు, లేదా భూభాగం అనుమతించినంతవరకు, గుండ్రంగా నిర్మించాలి. అసహజమైన పదునైన మూలలను వీలైనంత వరకు నివారించాలి.

   a. రెండు ఒకే కేంద్ర గుండ్రని ప్లాట్లు ఉండాలి: లోపలి వృత్తం 10-15 హెక్టార్లు, బయటిది 35-40 హెక్టార్లు. లోపలి ప్లాట్‌లో పులి ఉంటుంది, బయటి ప్లాట్‌లో వేట జంతువులు ఉంటాయి

   b. స్వేచ్ఛగా తిరిగే మాంసాహార జంతువులు లోపలికి రాకుండా, లోపలి ప్లాట్‌ను మాంసాహారి-నిరోధకంగా (కార్నివోర్ ప్రూఫ్) చేయాలి. ఈ ఎన్‌క్లోజర్ లోపలి వైపు,

చుట్టుకొలత అంతటా 6 అడుగుల ఎత్తు వరకు స్థానికంగా దొరికే ఎత్తైన గడ్డి/ఆకులతో "తెర" వేయాలి; దీనివల్ల లోపలి నుంచి బయటకు, బయటి నుంచి లోపలికి కనిపించదు

c. లోపలి ప్లాట్ కోసం, నేల నుంచి 15 అడుగుల ఎత్తులో, యాంగిల్ ఐరన్‌ను 10 అడుగుల దూరంలో ఉంచాలి; పులులు బయటకు వెళ్ళకుండా ఆ యాంగిల్ లోపలి వైపుకు చొచ్చుకుని ఉండాలి. బయటి ప్లాట్ కోసం మాత్రం, స్వేచ్ఛగా తిరిగే మాంసాహారులు శాకాహార జంతువులను వేటాడకుండా ఆ యాంగిల్ బయటి వైపుకు చొచ్చుకుని ఉండాలి

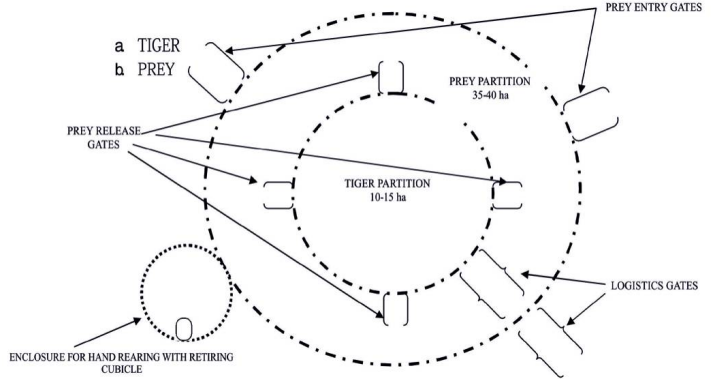
d. పైన వివరించిన యాంగిల్ స్తంభాలతో చుట్టుకొలతను భద్రపరచడానికి చైన్ లింక్ మెష్ ఉపయోగించాలి. స్తంభాల యాంగిల్ భాగాన్ని 4 పోగుల ముళ్ళ తీగతో భద్రపరచాలి

e. పులి/లోపలి ప్లాట్ కోసం, నిర్ణయించిన విధానం ప్రకారం వేట జంతువులను వదలడానికి, ఒకదానికొకటి ఎదురెదురుగా 15 అడుగుల వెడల్పు గల నాలుగు గేట్లు ఉండాలి. ఈ గేట్లు రెండు చివర్లా జారుడు తలుపులున్న తీగ మెష్ సొరంగం రూపంలో ఉండాలి; స్థానికంగా దొరికే వృక్ష సంపదతో వాటిని తగినవిధంగా మభ్యపెట్టాలి. వాటి పనిచేసే విధానం తరువాత వివరించబడింది.

f. లాజిస్టిక్స్ (రవాణా సౌకర్యాల) కోసం, బయటి, లోపలి ప్లాట్లు రెండింటిలోనూ ఏనుగు/ట్రక్కు వెళ్ళగలిగేంత పెద్ద గేట్ ఒక్కొక్కటి ఉండాలి

g. వేట జంతువులను నియంత్రించడానికి బయటి ప్లాట్‌లో రెండు గేట్లు ఉండాలి. తగినన్ని వేట జంతువులను ఆకర్షించి లోపలికి రప్పించాక, గేట్లు మూసివేయాలి

4. విభజన: ఇది జతచేసిన పథకం (స్కేల్ ప్రకారం కాదు) సహాయంతో వివరించబడింది

(చిత్రంలోని ఆంగ్ల లేబుళ్ళ అర్థం: TIGER = పులి; PREY = వేట జంతువులు; PREY ENTRY GATES = వేట జంతువుల ప్రవేశ గేట్లు; PREY PARTITION 35-40 ha = వేట జంతువుల భాగం 35-40 హెక్టార్లు; PREY RELEASE GATES = వేట జంతువులను వదిలే గేట్లు; TIGER PARTITION 10-15 ha = పులి భాగం 10-15 హెక్టార్లు; LOGISTICS GATES = రవాణా సౌకర్యాల గేట్లు; ENCLOSURE FOR HAND REARING WITH RETIRING CUBICLE = విశ్రాంతి గదితో కూడిన చేతితో పెంచే ఎన్‌క్లోజర్.)

5. వేట జంతువులను వదలడం: పులి చేసిన చివరి వేట ఆధారంగా, సాధ్యమైనంతవరకు సహజ పరిస్థితులను పోలి ఉండేలా, వేట జంతువులను క్రమరహితంగా వదలాలి.

   a. ఎన్‌క్లోజర్ లోని వేట జంతువుల ఆరోగ్యాన్ని పర్యవేక్షించాలి; ఒత్తిడి/ఆకలి కాకుండా ఉండేందుకు

ఆవాస పరిస్థితికి తగినట్లుగా వాటిని క్రమానుగతంగా అడవిలోకి వదలాలి.

b. అలాగే, మాంసాహారి భాగంలోకి వాటిని వదలడాన్ని, పెద్దదైన మాంసాహారి లేని భాగం నుంచి అవి వెళ్ళేలా సౌకర్యం కల్పించడం ద్వారా తగినవిధంగా సర్దుబాటు చేయాలి

c. పులులలో పావ్‌లోవియన్ ప్రతిచర్య (కండిషన్డ్ రిఫ్లెక్స్) ఏర్పడకుండా ఉండేందుకు, ఈ మొత్తం ప్రక్రియను క్రమరహితంగా, నిర్ణీత షెడ్యూల్ లేకుండా, వీలైనంత తక్కువ అనవసర శబ్దంతో చేయాలి. ఆ శబ్దాలను అణచివేయడానికి అడవి వాతావరణపు రికార్డు చేసిన శబ్దాలను వాడే ఏర్పాటు చేయవచ్చు. అయితే ఇక్కడ కూడా, ఆహారం వదలనప్పుడు కూడా ఈ శబ్దాలు వినిపించడం వల్ల పులిలో షరతుల ప్రతిచర్యలు ఏర్పడకుండా జాగ్రత్త తీసుకోవాలి

6. ఇంటి నిర్వహణ (హౌస్‌కీపింగ్)

a. నిర్వహణ లక్ష్యం పులిపై మనుషుల ముద్ర (హ్యూమన్ ఇంప్రింట్) వీలైనంత తగ్గించడం

b. చుట్టుకొలతలను క్రమం తప్పకుండా పర్యవేక్షించడం ద్వారా, ఏర్పాటు చేసిన రెండు భాగాల పటిష్ఠతకు ఎప్పుడూ భంగం కలగకుండా సిబ్బంది చూడాలి

c. ఏ బయటి వస్తువూ రెండు ఎన్‌క్లోజర్లలో దేనిలోకీ చేరకూడదు

d. వీలైనంత సహజ వాతావరణం ఉండేలా, ఎన్‌క్లోజర్లలో ఇంటి నిర్వహణ పనులు కనిష్ఠ స్థాయిలో ఉంచాలి

e. ముందు వివరించిన సొరంగం గేట్ల జారుడు యంత్రాంగాన్ని, వాటిని నడిపేటప్పుడు శబ్దం తగ్గడానికి, పావ్‌లోవియన్ ప్రతిచర్య ఏర్పడే అవకాశాలు తగ్గడానికి, క్రమం తప్పకుండా నిర్వహించాలి.

7. ఆవాస నిర్వహణ

a. అగ్ని కాలం మొదలయ్యే ముందు, బయటి, లోపలి ఎన్‌క్లోజర్లు రెండింటి నుంచీ ఎక్కువగా ఉన్న ఎండుటాకులను, మంటలకు ఇంధనంగా మారగల ఇతర పదార్థాలను తొలగించాలి

b. శాకాహార జంతువుల భాగం కోసం, నేలను దున్ని (హారోయింగ్), ఆ తర్వాత స్థానిక గడ్డి మొక్కల కొమ్మలు/మొలకలు నాటడం ద్వారా గడ్డి భూమి నిర్వహణ చేయాలి

c. లాంటానా, యుపటోరియం, మికానియా వంటి విదేశీ కలుపు మొక్కలను క్రమానుగతంగా తొలగించాలి

d. నీటి వనరులను, ముఖ్యంగా కృత్రిమమైన వాటిని, కొరత కాలంలో శుభ్రపరచి మళ్ళీ నింపాలి

e. మొత్తం ప్రాంతం ఒకేసారి మేతకు గురికాకుండా ఉండేందుకు, బయటి ప్లాట్‌లో వంతుల వారీ మేత (రొటేషనల్ గ్రేజింగ్) పాటించవచ్చు

8. రక్షణ/కాపలా

a. స్థలం ఎంపిక సమయంలో వివరించినట్లు, జంతువుల (పులి, వేట జంతువులు) ప్రవర్తనను గమనించడానికి, కాలక్రమేణా ఆవాస పరిస్థితులను పర్యవేక్షించడానికి

చెట్ల పైభాగంలో ఎత్తైన స్థావరాలలో మచాన్లు (కాపలా వేదికలు) ఏర్పాటు చేయవచ్చు

b. ఏ అసాధారణతనైనా గమనించగలిగేలా పరిశీలకులు జంతువుల సాధారణ ప్రవర్తన గురించి బాగా తెలిసినవారై ఉండాలి. ముఖ్యంగా జంతువుల రూపం, నడక, ఆహారం తినే తీరు విషయంలో

c. సమీపంలో పశువులు, వీధి కుక్కలతో సహా ఏ పెంపుడు జంతువులూ లేకుండా సిబ్బంది చూడాలి

d. ప్రవర్తనా అంశాలకు సంబంధించి, చక్కగా నిర్వచించిన నమూనాలలో సిబ్బంది పరిశీలనలను నమోదు చేయాలి

e. రోజువారీ దినచర్య నుంచి ఏ అత్యవసర పరిస్థితి/మార్పునైనా తెలియజేయడానికి సిబ్బందికి వైర్‌లెస్ సెట్లు ఉండాలి.

f. అగ్ని ప్రమాదం/వరద ముప్పు ఉండే ప్రాంతాలలో ప్రత్యేక జాగ్రత్త తీసుకోవాలి, ఎందుకంటే జంతువులు బందీగా ఉన్నందున అలాంటి ఒక్క సంఘటన కూడా మహా విపత్తుకు దారితీయవచ్చు

g. దారి తప్పిన పర్యాటకులు/పర్యాటక వాహనాలు ఎన్‌క్లోజర్ దగ్గరకు వెళ్ళకుండా చూడాలి

h. పర్యవేక్షణ కోసం ఎత్తైన స్థావరాలలో CCTV కెమెరాలు ఏర్పాటు చేయవచ్చు.

9. రోజువారీ పర్యవేక్షణ

a. జంతువుల సాధారణ రూపం (శరీర స్థితి, నడక మొదలైనవి), ఆహారం తినడానికి సంబంధించి చక్కగా నిర్వచించిన నమూనాలను రూపొందించాలి

b. ఆవాసంలో ఏ అనవసర ఆటంకం ఏర్పడినా నమోదు చేయాలి

c. వేట జంతువులను వదిలిన సమయం, ఆవాసంలో చేసిన జోక్యాలు, ఏ పని చేసిన సమయమైనా రోజువారీ చార్టులో నమోదు చేయాలి.

10. ఆరోగ్య సంరక్షణ

a. స్థానిక వేట జంతువులకు సంబంధించి శరీర స్థితి స్కోరు (బాడీ కండిషన్ స్కోర్)/ఆరోగ్య కార్డులను, అనుభవజ్ఞుడైన పశువైద్యుడు/భారతీయ వన్యప్రాణి సంస్థతో సంప్రదించి రూపొందించాలి; ఇవి ఎన్‌క్లోజర్లలోని జంతువుల ఆరోగ్య స్థితిని ఒక్క చూపులో తెలియజేయాలి

b. జంతువుల మలం యొక్క స్వభావంపై ప్రతిరోజూ ప్రత్యేక శ్రద్ధ పెట్టి నమోదు చేయాలి, ఎందుకంటే ఏ మార్పు అయినా ఇన్ఫెక్షన్‌కు మూలం కావచ్చు. విరేచనాలు కనిపిస్తే, గుర్తించిన వెంటనే ఆ మలాన్ని తొలగించి, ఆ ప్రాంతాన్ని బ్లీచింగ్ పౌడర్‌తో కప్పి, జంతువులు ఆ రసాయనాన్ని పొరపాటున తినకుండా దానిపై మట్టి చల్లాలి

c. ఎన్‌క్లోజర్ లోని పరాన్నజీవుల భారాన్ని నిర్ణయించడానికి పులులు, వేట జంతువులు రెండింటికీ క్రమానుగతంగా మలపరీక్షలు చేయాలి

d. శ్వాస సంబంధిత, జీర్ణకోశ సంబంధిత ఇబ్బందులను గుర్తించడానికి జంతువుల సహజ రంధ్రాలను (కళ్ళు, ముక్కు, నోరు మొదలైనవి) ప్రతిరోజూ గమనించాలి

e. స్థానికంగా వ్యాధులు వ్యాపించకుండా ఉండేందుకు బలహీనపడిన జంతువులను గుర్తించి, వాటిని ఎన్‌క్లోజర్ నుంచి తొలగించే ప్రయత్నాలు చేయాలి

11. రికార్డుల నిర్వహణ: ఈ క్రింది రికార్డులు నిర్వహించాలి; వీటిని రేంజ్ ఆఫీసర్ పూర్తిగా పర్యవేక్షించాలి. ACF, డిప్యూటీ డైరెక్టర్, క్షేత్ర సంచాలకులు ప్రతి నెల క్షేత్ర పర్యటనలు/ఆకస్మిక తనిఖీల సమయంలో రికార్డులను నమూనా తనిఖీ చేయాలి

a. సాధారణ రూపం

b. జోక్యాలతో సహా ఆరోగ్య రికార్డు

c. ఆవాసంలో చేసిన జోక్యాలు

d. ఆ రోజు కార్యకలాపాల షెడ్యూల్

e. ఆహారపు తీరు/వేట జంతువులను వదలడం

f. నిర్వహణ కార్యకలాపాలు

g. నివేదిక/వైర్‌లెస్ రిజిస్టర్

అనుబంధం-C

విడిచిపెట్టబడిన/అనాథ నవజాత పులి పిల్లలను పెంచడానికి ఇంటి నిర్వహణ వివరాలు

1. నివాస స్థానం

   a. పులి అలవాటు పడటానికి వీలుగా, నివాస స్థానం తుది ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్‌కు, పులిని వదిలే ప్రదేశానికి వీలైనంత దగ్గరగా ఉండాలి

   b. ఇది ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్‌లో భాగంగా, విశ్రాంతి గది (రిట్రైరింగ్ క్యూబికల్) రూపంలో ఉండటం మంచిది. పిల్ల పెద్దదవుతున్న కొద్దీ సంరక్షకుని భద్రత కోసం ఇందులో జారుడు/గిలెటిన్ తలుపుల వంటి తగిన భద్రతా ఏర్పాట్లు ఉండాలి. ఈ విశ్రాంతి గదికి, ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ లోని అతి చిన్న భాగంలోకి ఒక ద్వారం ఉండాలి; పిల్లలను పెద్ద భాగంలోకి వదలడానికి సిద్ధమైనప్పుడు ఆ ద్వారాన్ని తొలగించవచ్చు

   c. పిల్లలను దాదాపు 4 నెలల పాటు చేతులతో పెంచాల్సి ఉంటుంది కాబట్టి, విశ్రాంతి గది పరిమాణం CZA (సెంట్రల్ జూ అథారిటీ) నిర్దేశాలకు రెట్టింపు ఉండాలి: 5.5 × 3.6 × 3 మీ. (పొడవు × వెడల్పు × ఎత్తు). పిల్లలు ఇక చేతికి లొంగని స్థితికి వచ్చాక వాటికి

మందులు ఇవ్వడానికి, ఈ విశ్రాంతి గదిలో స్క్వీజ్ ఛాంబర్ (నొక్కి పట్టే గది) ఏర్పాటు ఉండాలి

d. పిల్ల వైల్డింగ్ కోసం ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్‌లోకి శాశ్వతంగా వదిలాక సులభంగా తొలగించగలిగేలా, ముందే తయారు చేసిన (ప్రీ-ఫ్యాబ్రికేటెడ్) పదార్థాలను పరిశీలించవచ్చు

e. ప్రాంగణాన్ని నిర్వహించడానికి చాలా నీరు అవసరమవుతుంది కాబట్టి, ఆ ప్రదేశంలో తగినంత భూగర్భ జలం ఉండాలి లేదా నీటి వనరుకు దగ్గరగా ఉండాలి.

2. ఆహారం ఇవ్వడం

a. ఆహారం మొదలుపెట్టే ముందు పిల్ల శరీర బరువును నమోదు చేయాలి. శరీర బరువులో పదో వంతు పాలు మొత్తంగా ఇవ్వాలి. ఈ మొత్తాన్ని ఐదు సమాన భాగాలుగా చేసి, రోజులో ఐదు సమాన వ్యవధులలో ఇవ్వాలి

b. తాజా ఆవు పాలను, పాల పొడులను సాధారణంగా నివారించాలి. పాల పొడులు చర్మ సమస్యలు, విరేచనాలకు దారితీస్తాయి. మేక పాలు లేదా (లభిస్తే) ఆడ కుక్క పాలు తగినవిగా తేలాయి

c. పిల్లులు (పిల్లి జాతి జంతువులు) ఎక్కువ మొత్తంలో గ్లూకోజ్‌ను జీర్ణం చేసుకోలేవు కాబట్టి, చక్కెర ద్రావణాలను నివారించాలి

d. సీసాతో పాలు పట్టేటప్పుడు, ఊపిరితిత్తులలోకి ద్రవం వెళ్ళకుండా ఉండేందుకు పిల్లను నాలుగు కాళ్ళపై

నిలబెట్టి, తలను పైకి ఎత్తి పట్టుకోవాలి. ఇందుకోసం క్రిమిరహితం చేసిన పిల్లల పాల సీసా, చనుమొనను వాడవచ్చు. పాలు ఇచ్చేటప్పుడు చనుమొన నాలుక పైన ఉండేలా చూసుకోవాలి

e. పాల ప్రత్యామ్నాయాలు (మిల్క్ రీప్లేసర్స్) పిల్లి పాలను దగ్గరగా పోలి ఉండాలి; వాటిని ఈ క్రింది విధంగా తయారు చేయాలి

i. 20 గ్రా. స్కిమ్ మిల్క్ పౌడర్

ii. దానిని 90 మి.లీ. గోరువెచ్చని నీటిలో కలపాలి

iii. దానికి 30 గ్రా. గుడ్డు పచ్చసొన కలపాలి

f. పై పాల ప్రత్యామ్నాయం/మేక పాలకు ఆహార క్రమం ఈ విధంగా ఉంటుంది: ఇన్ఫెక్షన్ రాకుండా సెప్ట్రాన్ (Septran) యాంటీబయాటిక్ సిరప్ కలపవచ్చు. అయితే ఈ యాంటీబయాటిక్ ఎక్కువగా వాడకూడదు, ఎందుకంటే అది జీర్ణానికి సహాయపడే మంచి సూక్ష్మజీవులను చంపవచ్చు. జీర్ణానికి సహాయపడటానికి పాలలో మల్టీ విటమిన్ సిరప్, గ్రైప్ వాటర్ కలపవచ్చు.

కాలం	ఇవ్వాల్సిన ఆహారం
45 రోజుల వరకు	పైన చెప్పిన అదనపు పదార్థాలతో మేక పాలు
45 నుంచి 60 రోజులు	మేక పాలకు బదులు రోజుకు రెండుసార్లు చికెన్ సూప్ ఇవ్వాలి. ఈ పద్ధతి విఫలమైతే, చికెన్ సూప్‌ను మేక పాలతో కలిపి ప్రయత్నించవచ్చు
60 రోజుల వరకు	పాలను క్రమంగా పూర్తిగా చికెన్ సూప్‌తో భర్తీ చేయాలి
61వ రోజు నుంచి	పూర్తిగా ఉడికించిన చికెన్ ముక్కలను ఆహారంలో ప్రవేశపెట్టాలి
75వ రోజు వరకు	చికెన్ సూప్‌ను క్రమంగా ఎముకతో కూడిన పూర్తిగా ఉడికించిన చికెన్ ముక్కలతో భర్తీ చేయాలి
75 నుంచి 90 రోజులు	ఎముకతో కూడిన పూర్తిగా ఉడికించిన చికెన్ ఇవ్వాలి
90 నుంచి 105 రోజులు	పూర్తిగా ఉడికించిన చికెన్‌ను క్రమంగా సగం ఉడికించిన చికెన్‌తో భర్తీ చేయాలి
105-120 రోజులు	పచ్చి చికెన్‌ను ప్రవేశపెట్టి, సగం ఉడికించిన చికెన్‌ను క్రమంగా పచ్చి చికెన్‌తో భర్తీ చేయాలి
120-150 రోజులు	పచ్చి చికెన్‌తో పాటు ఉడికించిన బీఫ్ సూప్‌ను ప్రవేశపెట్టాలి. దీనిని క్రమంగా పూర్తిగా ఉడికించిన బీఫ్ ముక్కలతో, తర్వాత సగం ఉడికించిన బీఫ్ ముక్కలతో, తర్వాత పచ్చి బీఫ్‌తో భర్తీ చేయాలి
6వ నెల నుంచి	పచ్చి బీఫ్, పచ్చి చికెన్ ఆహారంలో కొనసాగించాలి

g. పిల్ల వెంటాడి వేటాడటం మొదలుపెట్టేలా ప్రోత్సహించడానికి, ఎన్‌క్లోజర్ లోని విభజించిన ప్రాంతంలో ఎరలను క్రమంగా ఉంచవచ్చు

3. ఆరోగ్య సంరక్షణ:

a. ఆహారం ఇచ్చిన తర్వాత, నీటిలో తడిపిన దూదితో మలమూత్ర ద్వార ప్రాంతాన్ని మసాజ్ చేసి, పిల్లలు మలమూత్రాలు విసర్జించేలా ప్రేరేపించాలి. పిల్లలు తమంతట తామే మలవిసర్జన మొదలుపెట్టే వరకు, అంటే 12-14 వారాల వరకు ఇది కొనసాగించాలి.

b. విరేచనాలు అయితే, పాలు/పాల ప్రత్యామ్నాయాన్ని ORS తో పలచబరచి, మొత్తం పరిమాణాన్ని 8 నుంచి 12 గంటల పాటు 30% తగ్గించాలి. వ్యాధికారక బ్యాక్టీరియా ఉందని అనుమానిస్తే మల కల్చర్ పరీక్ష చేయించవచ్చు

c. విరేచనాలు తీవ్రంగా, ఆగకుండా ఉంటే, 12 నుంచి 18 గంటల పాటు నోటి ద్వారా ఇచ్చేవన్నీ ఆపి, చర్మం కింద ఇచ్చే ద్రవాల (సబ్‌క్యుటేనియస్ ఫ్లూయిడ్స్) ద్వారా పిల్లను నిలబెట్టాలి. క్రమంగా నోటి ద్వారా ఎలక్ట్రోలైట్లతో మొదలుపెట్టి, తర్వాత పలచని ఫార్ములా ఇచ్చి, తర్వాతి 12-24 గంటలలో సాధారణ ఆహారానికి తిరిగి తీసుకురావాలి

d. టీకాలు ఈ క్రింది విధంగా వేయాలి

   i. 75 రోజులు/10 వారాలు/2 నెలలు: కానైన్ పార్వోవైరస్, కానైన్ డిస్టెంపర్, హెపటైటిస్; 3 నెలల తర్వాత బూస్టర్

   ii. 3 నెలలు: రేబిస్ (కుక్కకాటు వ్యాధి)

   iii. 5 నెలలు: ఫెలివాక్స్ (ఫెలైన్ పాన్‌ల్యూకోపీనియా మరియు ఫెలైన్ ఇన్ఫెక్షియస్ రైనోట్రాకియైటిస్)

e. జ్వరంతో పాటు నీరసం, కాళ్ళ వాపు వంటి ఆకస్మిక తీవ్ర లక్షణాలు కనిపిస్తే అది ట్రిపానోసోమియాసిస్ సూచన; వెంటనే చికిత్స చేయాలి. ఒక సంవత్సరం వయసులో ట్రివాక్స్ (Trivax) అనే నివారణ మందు ఇవ్వవచ్చు; అయితే కండరంలోకి ఇస్తే ఇంజెక్షన్ చేసిన చోట చీము గడ్డలు ఏర్పడవచ్చు కాబట్టి, చర్మం కింద (సబ్‌క్యుటేనియస్) మాత్రమే ఇవ్వాలి

f. పులి పిల్లకు ప్రతి 3 నెలలకు ఒకసారి నులిపురుగుల మందు (డీవార్మింగ్) ఇవ్వాలి

g. గుండె వేగం, శ్వాస, నోరు, ముక్కు లోపలి పొరల స్థితి, మూతి తేమ, మలమూత్ర విసర్జన వంటి అంశాలను ప్రతిరోజూ గమనించాలి.

h. జంతువు ప్రవర్తన, ముఖ్యంగా రూపం, నడక, పడుకునే తీరును నిశితంగా పర్యవేక్షించాలి

4. సహజ భాగంలోకి మార్చే సమయం

a. సాధారణ పరిస్థితుల్లో ఒక పులి పిల్ల అడవిలో బ్రతికే నైపుణ్యాలు నేర్చుకుంటూ తల్లితో 2 నుంచి 2న్నర సంవత్సరాల వరకు గడపవచ్చు.

b. అయితే చేతులతో పెంచి, 12 నుంచి 16 వారాల వయసుకల్లా సీసా పాలు మానిపించిన అనాథ పిల్లను, దాని స్పందనను బట్టి 24 నుంచి 36 వారాల నాటికి పైన పేర్కొన్న పరిమిత భాగంలోకి వదలవచ్చు

c. అది అడవికి అలవాటుపడటం మొదలుపెట్టేలా, చివరగా 2 నుంచి 2న్నర సంవత్సరాల వయసుకల్లా పూర్తి సహజ భాగంలోకి వదలవచ్చు

5. రక్షణ/కాపలా

a. అసాధారణ సంకేతాలను గమనించడానికి జంతు సంరక్షకుడికి పులి ప్రాథమిక ప్రవర్తనలో శిక్షణ ఇవ్వాలి. ఆహార క్రమాలను, వాటి తయారీ పద్ధతిని సంరక్షకులకు చక్కగా వివరించాలి

b. ఆ ప్రాంతం సున్నితత్వాన్ని బట్టి, 2 జంతు సంరక్షకులను వంతుల వారీగా, తగినంత మంది అటవీ సిబ్బందితో కలిపి, కాపలా (చౌకీదార్) ఎన్‌క్లోజర్‌లో ఉంచాలి

c. వారు పైన పేర్కొన్న ముఖ్యమైన ఆరోగ్య సంకేతాలను గమనిస్తూ ఉండాలి

d. వారు మొత్తం ప్రాంగణాన్ని శుభ్రంగా ఉంచి, రోజులో క్రమమైన వ్యవధులలో జంతువును గమనించాలి.

e. వారు పోషకాహార చార్ట్, ఆరోగ్య చార్ట్, సాధారణ పరిశీలన చార్ట్‌ను కాలక్రమానుసారంగా ఖచ్చితంగా నిర్వహించాలి

f. విషపూరిత సరీసృపాల వల్ల పులి పిల్లకు హాని కలగకుండా ఉండేందుకు, భవనం పటిష్టతను వారు గమనిస్తూ ఉండాలి

g. ఇన్-సిటు ఎన్‌క్లోజర్ మానవ కార్యకలాపాలకు దూరంగా అడవి లోపల నిర్మించబడినప్పటికీ, సిబ్బంది దారితప్పిన పశువులు, వీధి కుక్కల పట్ల కఠినమైన నిఘా ఉంచాలి

h. పర్యవేక్షణ కోసం ఎత్తైన స్థావరాలలో CCTV కెమెరాలు ఏర్పాటు చేయవచ్చు

6. పారిశుద్ధ్యం మరియు సాధారణ ఇంటి నిర్వహణ

a. పిల్లలు రాకముందు ఆ ప్రాంతాన్ని 50% బ్లీచింగ్ పౌడర్ ద్రావణంతో శుభ్రం చేయాలి

b. ఆ ప్రాంతాన్ని రోజూ 50% బ్లీచ్ ద్రావణంతో శుభ్రం చేయాలి; ఆ తర్వాత బ్లీచ్ వల్ల చర్మ ప్రతిచర్యలు రాకుండా ఆ ప్రాంతాన్ని నీటితో కడగాలి

c. ప్రవేశ ద్వారం దగ్గర బ్లీచ్ లేదా పొటాషియం పర్మాంగనేట్ ద్రావణంతో కాళ్ళు కడుక్కునే తొట్టి (ఫుట్‌బాత్) ఉంచాలి

d. గేట్లు, గడియలపై క్రమం తప్పకుండా క్రిమిసంహారక స్ప్రే వాడాలి

e. పిల్లను పట్టుకునే ముందు తన చేతులను పూర్తిగా కడుక్కుని, శుభ్రపరచుకునే ఒకే ఒక సంరక్షకుడు ఉండాలి

f. కోలిఫాం ఇన్ఫెక్షన్లను, ఈగలు/కీటకాల ద్వారా వ్యాపించే వ్యాధులను నివారించడానికి ఎన్‌క్లోజర్ లోని ఏ మలాన్నైనా తొలగించాలి

g. పులి పిల్లతో, అలాగే సంరక్షకునితో సంబంధంలోకి వచ్చిన పాత్రలు/పరికరాలు/గడ్డి, పరుపు వంటి ఫోమైట్లు అన్నింటినీ రోజూ కడిగి శుభ్రం చేయాలి; క్రమానుగతంగా క్రిమిసంహారక ద్రావణంలో ముంచి, ఆ రసాయనం ఆనవాళ్ళు పోయేలా మళ్ళీ మామూలు నీటితో కడగాలి.

h. ఎన్‌క్లోజర్ లోపల పనులకు (పులి చారల నమూనా, రంగుతో) ప్రత్యేక దుస్తుల అనేక జతలు ఇవ్వాలి;

వాటిని వీలైతే ఆటోక్లేవ్ ద్వారా క్రిమిరహితం చేయాలి. పిల్లను పట్టుకునేటప్పుడు సంరక్షకులు బయట వేసుకున్న దుస్తులను ఏ కారణం చేతనూ లోపలికి అనుమతించకూడదు

అనుబంధం-D

క్షేత్ర సిబ్బందికి రక్షణ చర్యలు

తగిన రక్షణ చర్యలను ఎంచుకోవడానికి రెండు సూత్రాలు ఆధారం:

1. అలెర్జీ కారకాలు, ఇన్ఫెక్షన్/జంతువుల నుంచి మనుషులకు సోకే వ్యాధులు (జూనోటిక్), భౌతిక ప్రమాదాలు (కాట్లు, శబ్దం, కాలిన గాయాలు, రసాయన ప్రమాదాలు మొదలైనవి) వంటి ప్రమాదాల నుంచి సిబ్బందిని రక్షించడం, మరియు

2. వ్యాధులు జంతువులకు చేరకుండా వాటిని రక్షించడం

పై సూత్రాల సారాంశాన్ని సాధించడానికి అనుసరించాల్సిన చర్యలు ఇవి:

- వ్యక్తిగత రక్షణ పరికరాల (PPE) వాడకం: ఇందులో ఇవి ఉంటాయి:
    - తేమ లోపలికి చొరబడని చేతి తొడుగులు. తొడుగులు ధరించడంతో పాటు చేతులు కడుక్కోవడం ముఖ్యం; ఇందుకు మందుల సబ్బును, ధారాళంగా పారే నీటిని వాడాలి
    - క్రిమిరహితం చేసిన గమ్ బూట్లు; వాటిని పని ప్రదేశం నుంచి బయటకు తీసుకెళ్ళకూడదు. ఎన్‌క్లోజర్ లోపల ఉన్నప్పుడు కూడా, జంతువు గదిని సమీపించేటప్పుడు వాటిని ఎల్లప్పుడూ ఫుట్‌బాత్‌లో ముంచాలి. ప్రత్యామ్నాయంగా, బయటి వాతావరణపు

చెప్పులు/బూట్లు వాడితే, వాటిని క్రిమిరహితం చేసిన ప్లాస్టిక్ కవర్‌తో కప్పాలి

- మందులు ఇస్తున్నప్పుడు లేదా శస్త్రచికిత్స చేస్తున్నప్పుడు కళ్ళ ద్వారా ఇన్ఫెక్షన్ రాకుండా ఉండటానికి, వీలైతే పారదర్శక ప్లాస్టిక్ కళ్ళద్దాలు (గాగుల్స్) వాడాలి
- జంతువుకు ఆహారం తయారు చేసేటప్పుడు ప్లాస్టిక్ లేదా కాగితపు తలకు తొడుగు వాడాలి.
- జంతు సంరక్షకుడికి 2-3 జతల ప్రత్యేక సౌకర్య యూనిఫాం (వీలైతే పులి చారల నమూనా, రంగుతో రూపొందించిన డాంగ్రీ) ఇవ్వాలి; అది సౌకర్య ప్రాంగణం నుంచి బయటకు వెళ్ళకూడదు, క్రమానుగతంగా ఆటోక్లేవ్ ద్వారా క్రిమిరహితం చేయాలి
- పిల్లలతో వ్యవహరించేటప్పుడు కాట్లను తట్టుకునే చేతి తొడుగులు వాడవచ్చు

- వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత
  - పులులను పెంచే పనిలో ఉన్న సిబ్బంది అందరూ మలమూత్ర విసర్జన తర్వాత సబ్బు, నీటితో చేతులను పూర్తిగా కడుక్కోవాలి
  - పులి ఎన్‌క్లోజర్ దగ్గర ఏ సిబ్బందీ బహిరంగ ప్రదేశంలో మల విసర్జన చేయకూడదు. మరుగుదొడ్డి సౌకర్యం లేకపోతే గుంత తవ్వాలి; వాడిన తర్వాత దానిని కప్పి, దానిపై బ్లీచింగ్ పౌడర్ చల్లాలి
  - జంతు సంరక్షకుల గోళ్ళు ఎల్లప్పుడూ కత్తిరించి ఉండాలి

- జంతు సంరక్షకులు లక్షణాలు ఉన్నా లేకపోయినా, 6 నెలలకు ఒకసారి తాము నులిపురుగుల మందు వేసుకోవాలి

- ఎన్‌క్లోజర్ నుంచి వచ్చే వ్యర్థాలన్నింటినీ సరిగ్గా కాల్చివేయాలి లేదా పాతి పెట్టి బ్లీచింగ్ పౌడర్‌తో కప్పాలి
- నివారణ చర్యలు (ప్రొఫైలాక్సిస్)
  - సిబ్బంది ప్రతి 6 నెలలకు ఈ క్రింది జంతు-మానవ వ్యాధులకు (జూనోసిస్) పరీక్షలు చేయించుకోవాలి
  - క్షయ (ట్యూబర్కులోసిస్)
  - ఆంత్రాక్స్ (నెత్తుటి తెగులు)
  - బ్రూసెల్లోసిస్
  - టాక్సోప్లాస్మోసిస్
  - లెప్టోస్పైరోసిస్
  - ఫంగస్ ఇన్ఫెక్షన్లు, ముఖ్యంగా చర్మానికి సంబంధించినవి
  - ఎన్‌క్లోజర్ నిర్వహణలో పాల్గొనే ప్రతి సిబ్బంది పేరు మీద ఒక ఆరోగ్య కార్డు తయారు చేయాలి; అందులో సాధారణ రక్త సంబంధిత, సీరమ్ సంబంధిత (హెమటలాజికల్, సెరాలజికల్) పరామితులను, పైన పేర్కొన్న పరీక్షలతో పాటు నమోదు చేయాలి
- పులి పిల్లలు బయటకు తప్పించుకోకుండా ఉండేందుకు సిబ్బంది అన్ని గిలెటిన్ తలుపులను, అడ్డంకులను అదుపులో ఉంచాలి
- సిబ్బంది తమ భద్రత కోసం, పులి పిల్లల భద్రత కోసం వివిధ విధానాలలో ఉన్న వివిధ కార్యకలాపాల చెక్‌లిస్ట్‌ను ఉంచుకుని, దానిని శ్రద్ధగా అనుసరించాలి

అనుబంధం-E

మార్గదర్శక గమనికలు

1. అలవాటు పడటం (హ్యాబిచ్యుయేషన్)

హ్యాబిచ్యుయేషన్ అనేది ఒక అభ్యాస ప్రక్రియ; ఇందులో జంతువులు కొన్ని ఉద్దీపనలు (స్టిమ్యులై) 'హాని చేయనివి' లేదా 'ప్రాధాన్యత లేనివి' అని తెలుసుకుని వాటికి స్పందించకుండా ఉండటం నేర్చుకుంటాయి. ఇది సాధారణంగా జరిగే విషయం; ఆవాసాల ఎంపికలో, అడవి జంతువుల మధ్య వివిధ జాతుల సంబంధాలలో ఇది ముఖ్యపాత్ర పోషిస్తుంది. అందువల్ల ఒక అడవి జంతువును కొత్త పరిసరాలలో ఉంచినప్పుడు, మొదట భయం చూపవచ్చు కానీ, అలవాటు పడటం వల్ల తర్వాత ఆ భయం పోతుంది. అంతేకాక, ఇష్టమైన రీతిలో అలవాటు పడటం అలాంటి జంతువులలో సానుకూల స్పందనకు కూడా దారితీయవచ్చు. కాబట్టి పులి పిల్లలను ఇన్-సిటు పద్ధతిలో పెంచేటప్పుడు, మనుషులు లేదా వస్తువులతో మళ్ళీ మళ్ళీ పరిచయం కలిగితే బలమైన అలవాటు ఏర్పడి, 'వైల్డింగ్' కష్టమవుతుంది.

2. షరతుల ప్రతిచర్య (కండిషనింగ్)

ఇది ఒక జీవి అనుభవం ద్వారా, సాధారణంగా ఒక ఉద్దీపనను ఒక బహుమతితో ముడిపెట్టడం ద్వారా, నేర్చుకునే ప్రవర్తనా స్పందన. ఆ ఉద్దీపన బహుమతి వంటి అనుభవంతో ముడిపడితే, అది 'సానుకూల బలపరచడం' (పాజిటివ్ రీఇన్‌ఫోర్స్‌మెంట్) అవుతుంది. అలా కాక, ఆ ఉద్దీపన జంతువుకు 'బాధాకరమైన' అనుభవం కలిగిస్తే 'ప్రతికూల బలపరచడం' (నెగటివ్ రీఇన్‌ఫోర్స్‌మెంట్) జరుగుతుంది.

కాబట్టి ఇన్-సిటు పెంపకంలో శబ్దాలను (ఎన్‌క్లోజర్ గేట్లు తెరిచే చప్పుడు, వాహనాల కదలిక శబ్దం మొదలైనవి) ఆహారం దొరకడంతో ముడిపెడితే, ఆ ఉద్దీపనలకు షరతుల అలవాటు ఏర్పడి, వైల్డింగ్‌కు ఆటంకం కలుగుతుంది.

3. క్రిటికల్ డిస్టెన్స్ (కీలక దూరం) (వైల్డింగ్/రీ-వైల్డింగ్)

'క్రిటికల్ డిస్టెన్స్' అంటే, ఒక అడవి జంతువు తనకు తెలియని/వింత వస్తువుకు కనీసం ఎంత దూరం వరకు సహిస్తుందో ఆ కనిష్ట దూరంగా అర్థం చేసుకోవచ్చు.

ఈ దూరాన్ని ఉల్లంఘిస్తే, ఆ అడవి జంతువు ఆ ప్రదేశం నుంచి పారిపోవడం లేదా ఆ వస్తువుపై దాడి చేయడం వంటి స్పందన చూపవచ్చు. మనుషుల విషయంలో ఇలాంటి కీలక దూరం పెంపుడు జంతువులలో ఉండదు. ఇన్-సిటు పరిస్థితుల్లో పెంచిన పులి పిల్లల వైల్డింగ్ ప్రక్రియలో, మనుషులు, వారి సహచరుల నుంచి పూర్తిగా వేరుగా ఉంచడం (అడ్డు కలిగించని పర్యవేక్షణ) ద్వారా క్రిటికల్ డిస్టెన్స్‌కు సంబంధించిన ప్రవర్తనను (వైల్డింగ్) పునరుద్ధరించడం అత్యంత ముఖ్యం.

4. ఇంప్రింటింగ్ (ముద్ర పడటం)

ఇది ఒక అభ్యాస ప్రక్రియ; ఇందులో ఒక జంతువు తన జీవితపు తొలి దశలో (క్రిటికల్ టైమ్) ఒక నిర్దిష్ట వస్తువును గుర్తించి దానితో అనుబంధం పెంచుకుంటుంది. ఈ క్రిటికల్ టైమ్ జాతిని బట్టి పుట్టిన కొద్దిసేపటి నుంచి కొన్ని రోజుల వరకు ఉండవచ్చు. పులి పిల్లల వైల్డింగ్ ప్రక్రియలో ఈ సామాజిక అనుబంధం ఏర్పడకుండా జాగ్రత్తగా నివారించాలి.

***